

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJĄ IR LIETUVOS KARIUOMENĘ

2020-02-21 Nr. 4D-2019/1-1389

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą ir jo papildymo raštą (toliau vadinama – Skundas) dėl Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos (toliau vadinama ir – KAM, Krašto apsaugos ministerija, Ministerija) ir Lietuvos kariuomenės (toliau vadinama ir – Kariuomenė, Kariuomenės vadovybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant jam netinkamus atsakymus.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „2019-07-22 (prašymo surašymo data 2019-07-20) kreipiausi į Lietuvos kariuomenės vadą [...] ir, be kitko, prašiau [...] paskirti datą ir laiką ir priimti pokalbii [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2019-07-29 Krašto apsaugos ministerijai (Toliau – KAM) ir ministrui [...] pateikiau prašymą „dėl informacijos pateikimo dėl veiksmų atlikimo“. Prašyme, be kitko, nesutikau su sprendimu „pervadinti“ teisėtai suteiktą karinį laipsnį ir prašiau rišliai paaiškinti [...]. Pažymėtina, kad Krašto apsaugos ministerijai buvo nurodyta, kad man svarbu gauti paaiškinimus apie tai, kokius tiksliai dokumentus privalau turėti ir kokių veiksmų turiu imtis, kad galėčiau turėti realią teisę apskusti sprendimą „pervadinti“ man suteiktą karinį laipsnį? Taip pat raginau: <...> Nedelsiant paaiškinkite Lietuvos kariuomenės raštų apskundimą tvarka. Kodėl Lietuvos kariuomenės raštuose nenurodoma apskundimo tvarka?“

2.3. „2019-08-13 gavau raštą Nr. 12IS-97 iš KAM administracijos departamento direktoriaus [...], kuriame pažymima, kad 2019-07-29 prašymas užregistruotas Nr. 1-261 ir, kad į [2019-07-29] prašymą atsakyta raštu Lietuvos Gynybos štabo raštu Nr. S-967. Atkreiptinas ypatingas dėmesys į Gynybos štabo [...] pateikto rašto „dėl informacijos pateikimo“ Nr. S-967 turinį: [...]. Kadangi 2019-07-17 rašte S-886 [...] nepateikiama informacija apie apskundimo tvarką, taipogi 2019-07-29 [...] parengtame rašte Nr. KVS-246 nepateikiama informacija apie apskundimo tvarką, taipogi 2019-07-23 rašte Nr. S911 nepateikiama informacija [apie] apskundimo tvarką, lieka neaišku: 1. Koks fizinis ar juridinis asmuo priėmė administracinį sprendimą „pervadinti“ man suteiktą grandinio karinį laipsnį? 2. Ar turiu teisę gauti administracinį aktą, kuriuo patvirtintas karinių laipsnių „pervadinimas“. 3. Ar turiu teisę gauti dokumentą, kuriuo pažymimas administracinis sprendimas? 4. Ar turiu teisę apskusti priimtą administracinį sprendimą ar aktą? 5. Kokius tiksliai dokumentus privalau turėti ir kokių veiksmų turiu imtis, kad turėčiau teisę apskusti sprendimą „pervadinti“ man suteiktą karinį laipsnį? 6. Ar turiu teisę būti išklaustas ir priimtas? 7. Ar turiu teisę apskusti pareigūnų veiksmus ir sprendimą, ir jeigu atsakymas teigiamas, tai koku būdu ir kam turiu sk? Pažymėtina, kad rašte Nr. S-967 pateikta klaidinga nuoroda. [...] mano teisė gauti tokią informaciją buvo neužtikrinta“;

2.4. „Laikau, kad Ministerija [KAM] neatsako iš esmės [...], nevertina skunde nurodytų toliau

pateikiamų aplinkybių, todėl: pirma, lieka nepaaiškinta [...] a) Kodėl [...] raštuose [2019 m. rugpjūčio 6 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštas Nr. S-967] nenurodomas registracijos numeris į kokį prašymą atsakoma? b) Kodėl [...] raštuose pateikiama klaidinanti nuoroda? c) Kodėl [...] raštuose nepateikiama informacija apie rašto apskundimo tvarką? d) Ar Ministerijos Kanceliarija, šiuo atveju laikėsi Vyriausybės nustatytų prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių [Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875; toliau vadinama – Taisyklės – *rengėjo past.*] 24 punkto? [...].“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde ir jo papildymo rašte nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. 2019 m. rugpjūčio 22 d. raštais Nr. 4D-2019/1-1070/3D-2100 ir Nr. 4D-2019/1-1070/3D-2099 Seimo kontrolierius kreipėsi į Kariuomenės vadovybę ir KAM prašydamas pateikti Skundo nagrinėjimui reikšmingą informaciją. 2019 m. rugsėjo 24 d. buvo gautas Kariuomenės vadovybės 2019 m. rugsėjo 23 d. raštas Nr. KVS-301. 2019 m. rugsėjo 24 d. buvo gautas 2019 m. rugsėjo 20 d. KAM raštas Nr. 12-01-1468.

Šiuose raštuose ir prie jų pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. Pareiškėjas 2019 m. birželio 14 d. elektroniniu paštu kreipėsi į KAM (adresatų sąrašė taip pat nurodydamas Kariuomenę) prašydamas „1. Pateikite informaciją apie mano karinį laipsnį. Koks, šiuo metu, yra mano aktualus karinis laipsnis? [...]; 2. Rišliai paaiškinkite: koku teisiniu pagrindu remiantis jis [karinis laipsnis] pakito [jeigu pakito]. [...]; 3. Nurodykite tikslų įstatymo straipsnį ir dalį, kuris reglamentuoja (reglamentavo) karinio laipsnio pakeitimo, panaikinimo tvarką ir (arba) procedūras. 4. Pateikite tiksliai nuorodas į teisės aktų projektus, kuriais remiantis buvo įgyvendinta tokia [karinio laipsnio keitimo] tvarka“;

4.2. Į Pareiškėjo 2019 m. birželio 14 d. kreipimąsi buvo atsakyta 2019 m. liepos 17 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštu Nr. S-886; šiame rašte nurodoma, kad „[...] Jūs nuo 1998 m. lapkričio 3 d. iki 1999 m. lapkričio 3 d. atlikote privalomąją pradinę karo tarnybą, kurios metu 1998 m. lapkričio 28 d. Jums buvo suteiktas eilinio laipsnis, o 1999 m. rugsėjo 13 d. – grandinio laipsnis. Pažymėtina, kad 2011 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo [...] pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-822 (toliau – Įstatymas), kuriuo įtvirtinta nauja nekarininkų laipsnių struktūra, atitinkanti NATO šalių kariuomenių karinius laipsnius, užtikrinanti karinio laipsnio atitiktį kario vykdomų funkcijų sudėtingumui ir turimam kariniam pasirengimui. [...] Keičiant nekarininkų laipsnius pagal naująją sistemą, visų karių, taip pat ir Jūsų, kariniai laipsniai buvo pervardyti į naujus laipsnius, pvz., grandinio laipsnį turintys kariai po reformos tapo eiliniaisiais (žr. Įstatymo 22 str., 34 str. 1 d. 2 p.). Tačiau svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad naujasis karinis laipsnis Įstatymu nustatytoje karinių laipsnių sistemoje nėra laikomas žemesniu, nei iki Įstatymo priėmimo turėtas karinis laipsnis. Minėtą Įstatymą galite rasti Teisės aktų registre adresu www.e-tar.lt“;

4.3. Pareiškėjas 2019 m. liepos 17 d. elektroniniu paštu kreipėsi į KAM (adresatų sąrašė taip pat nurodydamas Kariuomenę) informuodamas, kad „KAM Gynybos štabo atsakymas S-886 netenkina, nes 1. Atsakymas abstraktus ir nemotyvuotas. Paaiškinimas „Minėtą įstatymą galite rasti teisės aktų registre www.e-tar.lt yra nemotyvuotas ir deklaratyvus. 2. Atsakymas neišsamus. Nepateikiamos prašomos nuorodos [...]. Prašau nevilkinti, atlikti veiksmus ir pateikti: Pateikite tiksliai nuorodas į teisės aktų projektus, kuriais remiantis buvo įgyvendinta tokia [karinio laipsnio keitimo] tvarka“;

4.4. Į Pareiškėjo 2019 m. liepos 17 d. kreipimąsi buvo atsakyta 2019 m. liepos 23 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštu Nr. S-911; šiame rašte nurodoma, kad, „Atsakydami į Jūsų papildomą 2019 m. liepos 17 d. prašymą, pateikiame prašomą [...] nuorodą – https://e-seimas.lrs.lt/rs/legalact/TAD/TAIS.372920/format/ISO_PDF/“;

4.5. Pareiškėjas 2019 m. liepos 20 d. raštu (dokumentas registruotas 2019 m. liepos 22 d.) kreipėsi į Kariuomenės vadą prašydamas: „1. [...] užtikrinti kariuomenės tvarką ir atstatyti atimtą iš manęs karinį grandinio laipsnį. 2. [...] atlikti pakartotinį kompetentingą psichiatrinį vertinimą Vilniuje. 3. Paskirti datą ir laiką ir priimti pokalbį su Jumis“;

4.6. Į Pareiškėjo 2019 m. liepos 20 d. kreipimąsi buvo atsakyta 2019 m. liepos 28 d. Kariuomenės vadovybės raštu Nr. KVS-246; šiame rašte nurodoma, kad „[...] 2019 m. liepos 20 d. prašyme pateikti klausimai, kurie susiję su Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo [...] pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XI-822, kuriuo įtvirtinta nauja nekarininkų laipsnių struktūra, taikymu pervadinant Jūsų karinį laipsnį, jau buvo teikiami Lietuvos kariuomenei Jūsų 2019 m. birželio 14 d. prašymu, taip pat Jūsų el. paštu 2019 m. liepos 17 d. ir į kuriuos Jums išsamiai buvo atsakyta Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo 2019 m. liepos 17 d. raštu Nr. S-886 bei 2019 m. liepos 23 d. raštu Nr.S-911. [...] Jūsų prašymai pateikti Lietuvos kariuomenei, sietini su [...] Jūsų karinio laipsnio pervadinimu, buvo išnagrinėti ir į juos buvo tinkamai jau atsakyta, todėl Jūsų 2019 m. liepos 11 d. el. paštu ir 2019 m. liepos 20 d. pateikti prašymai atsakyti į tuos pačius klausimus nebus naujai nagrinėjami. Taip pat 2019 m. liepos 20 d. prašyme Jūs keliate pakartotinio Jūsų atžvilgiu psichiatrinio vertinimo [...] reikalavimą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 12 d. nutarimu Nr. 1125 patvirtintų Karinės medicinos ekspertizės nuostatų 47 punktu, karinės medicinos ekspertizė atliekama pakartotinai, kai iš sveikatos priežiūros ar kitų įstaigų gaunama papildomos informacijos apie asmens sveikatos būklę, kuriam karinė medicinos ekspertizė yra atlikta ir nauja informacija gali turėti įtakos asmens tinkamumo tarnybai nustatymui. Naujos informacijos apie Jūsų sveikatos būklę, kuri galėtų turėti įtakos tinkamumo tarnybai pasikeitimui Lietuvos kariuomenė nėra gavusi, todėl teisinio pagrindo pakartotinai vertinti Jūsų sveikatos būklę nėra“;

4.7. Pareiškėjas 2019 m. liepos 29 d. elektroniniu paštu kreipėsi į KAM (adresatų sąrašė taip pat nurodydamas Kariuomenę) *prašydamas* „priimti ir registruoti šį kreipimąsi, išnagrinėti pagal kompetenciją [...] ir išduoti [...] nustatytos formos pažymą apie priimtus dokumentus“ *ir teigdamas*, kad „Nesutinku, su sprendimu „pervadinti“ mano karinį laipsnį“, ir prašydamas paaiškinti Kariuomenės raštų apskundimo tvarką bei „1. Koks fizinis ar juridinis asmuo priėmė administracinį sprendimą „pervadinti“ man suteiktą grandinio karinį laipsnį? 2. Ar turiu teisę gauti administracinį aktą, kuriuo patvirtinamas karinių laipsnių „pervadinimas“? 3. Kas ir kada tiksliai priėmė administracinį sprendimą dėl „karinių laipsnių pervadinimo“? 4. Ar turiu teisę gauti dokumentą, kuriuo pažymimas toks sprendimas? 5. Ar turiu teisę apskusti priimtą administracinį sprendimą ar aktą?“;

4.8. Į Pareiškėjo 2019 m. liepos 29 d. kreipimąsi buvo atsakyta 2019 m. rugpjūčio 6 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštu Nr. S-967; šiame rašte nurodoma, kad „Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 14 str. 5 d. [...] pakartotinai informacijos neteiksime. Į Jūsų 2019 m. liepos 29 d. prašyme pateiktus klausimus Jums buvo atsakyta 2019-07-17 Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo rašte Nr. S-886 [...], 2019-07-23 rašte Nr. S-911 [...] ir Lietuvos kariuomenės 2019-07-29 rašte Nr. KVS-246. Taip pat informuojame, kad, jei Jūs manote, kad valstybės institucija ar jos pareigūnai savo veiksmais pažeidžia Jūsų teises, turite teisę skusti tokius veiksmus Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (<https://www.tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.67B5099C5848/asr>)“;

4.9. Pareiškėjas 2019 m. rugpjūčio 5 ir 8 dienomis elektroniniu paštu kreipėsi į KAM prašydamas paaiškinti, dėl kokių priežasčių jis negavo Taisyklių 24 punkte nurodytos pažymos apie 2019 m. liepos 29 d. kreipimosi registravimą ir kada bei kuris darbuotojas minėtą kreipimąsi registravo;

4.10. Į 2019 m. rugpjūčio 5 ir 8 dienų kreipimuisi buvo atsakyta 2019 m. rugpjūčio 13 d. KAM raštu Nr. 12IS-97; šiame rašte nurodoma, kad „Prašymas gautas 2019 [m.] liepos 29 d. 20 val. 55 min. (Ministerijos nedarbo metu). Užregistruotas Gautų gyventojų prašymų ir skundų registre ir nukreiptas nagrinėti atitinkamiems padaliniams. Jo registracijos data 2019 m. liepos 30 d., registracijos Nr. 1-261. Dokumentą priėmė ir registravo Krašto apsaugos ministerijos Administracijos departamento Dokumentų administravimo skyriaus vyriausioji specialistė J. J. [*Seimo kontrolieriui asmens vardas ir pavardė yra žinomi*]. Į prašymą atsakyta per 5 darbo dienas Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo 2019 m. rugpjūčio 6 d. raštu Nr. S-967 [...], nors Taisyklės leidžia prašymą nagrinėti 20 darbo dienų“;

4.11. Pareiškėjas 2019 m. rugsėjo 16 d. elektroniniu paštu kreipėsi į KAM prašydamas „[...] aiškiai motyvuotai ir nedviprasmiškai pasisakyti: a) Kodėl [...] raštuose [2019 m. rugpjūčio 6 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštas Nr. S-967] nenurodomas registracijos numeris į kokį prašymą atsakoma?; [...] d) Ar Ministerijos Kanceliarija, šiuo atveju laikėsi Vyriausybės nustatytų prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių 24 punkto?“;

4.12. Į Pareiškėjo 2019 m. rugsėjo 16 d. kreipimąsi buvo atsakyta 2019 m. rugsėjo 25 d. KAM raštu Nr. 12-01-1486; šiame rašte nurodoma, kad „[...] kiekviename atsakyme nurodyta Jūsų kreipimosi, į kurį atsakoma, data, pavyzdžiui [...], t. y. visais atvejais nurodyta, į kurį Jūsų kreipimąsi atsakoma. Atsakymuose nurodomi teisės aktai, kuriais grindžiamos atsakymo nuostatos. Kai kuriuose atsakymuose, be kita ko, taip pat pateikiama nuorodų į oficialius teisės akto paskelbimo šaltinius (tai nurodyti neprivaloma)“;

4.13. „Pareiškėjas 2019 m. liepos 20 d. prašyme, adresuotame Lietuvos kariuomenės vadui [...], pareiškė reikalavimą priimti pokalbiui. Pastebėtina, kad klausimus, pareiškėjo 2019 m. liepos 20 d. prašyme nurodomus kaip susitikime su Lietuvos kariuomenės vadu nagrinėtinus ir pareiškėjo inicijuojamus, pareiškėjas jau yra kėlęs ankstesniuose prašymuose ir dėl jų Lietuvos kariuomenė pareiškėjui jau yra pasisakiusi ankstesniuose atsakymuose. [...]. Akivaizdu, kad nuo pat paskyrimo į Lietuvos kariuomenės vado pareigas gen. mjr. Valdemaras Rupšys dėl didelio užimtumo ir naujų pareigų perėmimo, neturi galimybių susitikti su visais to pageidaujančiais asmenimis.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ):

14 straipsnis „Prašymų ir skundų nagrinėjimas“ – „1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė. [...]. 5. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo sprendimu gali būti nenagrinėjamas: [...]; 4) jeigu paaiškėja, kad tuo pačiu klausimu atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų faktinių duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; [...].“

6. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Taisyklės):

6.1. 24 punktas – „Priėmus prašymą ar skundą, asmens pageidavimu įteikiama, o jeigu prašymas ar skundas gautas paštu arba elektroninėmis priemonėmis, asmens pageidavimu per 3 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo institucijoje dienos asmens nurodytu adresu arba elektroninio pašto adresu išsiunčiama Taisyklių priede nustatytos formos pažyma apie priimtus dokumentus“;

6.2. *25 punktas* – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

6.3. *35 punktas* – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...] 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

6.4. *38 punktas* – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

7. Lietuvos kariuomenės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos kariuomenės vado 2009 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. V-1120 (toliau vadinama ir – Darbo reglamentas):

117 punktas – „[...] Lietuvos kariuomenės vadas asmenis priima iš anksto suderintu laiku.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. lapkričio 30 d. sprendimas byloje Nr. A-2695-520/2015:

„Viešojo administravimo subjekto pareiga informuoti ir suteikti galimybę pasisakyti Lietuvos teisėje kildinama iš gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinamas konstitucinis imperatyvas – valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 str. 3 d.). Pastebėtina, kad gero administravimo kodekso, patvirtinto 2007 m. birželio 20 d. Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija Nr. 7 (2007), 14 straipsnis numato, jog valdžios institucijoms priimant sprendimą, kuris tiesiogiai ir neigiamai paveiks privačių asmenų teises, tokiems asmenims, jei tai nėra akivaizdžiai nebūtina, turi būti suteikta galimybė per protingą terminą ir nacionalinėje teisėje nustatytu būdu išreikšti savo požiūrį, jei prieš tai jiems tokia galimybė nebuvo suteikta. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje apibrėžiant gero administravimo principo turinį, be kita ko, taip pat nurodoma „teisė būti išklaustyta“, kuri reiškia, jog kiekvienas asmuo turi būti išklaustytas prieš taikant bet kokią individualią jam nepalankią priemonę (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 str. 2 d. a p.). Ši Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos nuostata išreiškia bendro pobūdžio teises vertybes, į kurias, sprendžiant dėl gero administravimo principo turinio Lietuvoje, gali būti atsižvelgiama kaip į papildomą teisės aiškinimo šaltinį. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra ne kartą pabrėžęs, kad teisės į gynybą principas, kuris taikomas ne tik tais atvejais, kai asmeniui gresia sankcijos, bet ir tada, kai gali būti priimamas sprendimas, kuriuo asmens interesai būtų paveikiami neigiamai, reikalauja, kad sprendimų, kuriais reikšmingai paveikiami asmens interesai, adresatas turėtų galimybę veiksmingai išreikšti savo nuomonę (žr., pvz., Teisingumo Teismo 2002 gruodžio 12 d. sprendimą *Distillerie Fratelli Cipriani SpA prieš Ministero delle Finanze* (C-395/00), 51 p.). Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje akcentuojama būtinybė viešojo administravimo subjektui, net ir turint pažeidimus patvirtinančių įrodymų, laikytis gero administravimo principo (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. gruodžio 8 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A756-686/2010).“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

9.1. dėl Kariuomenės vado veiksmų (neveikimo) galimai nepaskiriant pokalbio su Pareiškėju datos ir laiko;

9.2. dėl Kariuomenės pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai pateikiant teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus;

9.3. dėl KAM pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai nesilaikant asmenų aptarnavimo tvarkos.

Dėl Kariuomenės vado veiksmų (neveikimo) Galimai nepaskiriant pokalbio su Pareiškėju datos ir laiko

10. Pareiškėjas nurodo, kad raštu kreipėsi į Kariuomenės vadą prašydamas paskirti susitikimo su juo datą ir laiką, tačiau į tokį prašymą nebuvo reaguota.

11. Tiek tarptautiniuose, tiek nacionaliniuose teisės aktuose yra įtvirtintas gero viešojo administravimo principas, kurio turinys yra atskleidžiamas teismų praktikoje (šios pažymos 8 punktas). Vienas iš šio principo turinio elementų yra viešojo administravimo subjekto pareiga informuoti ir suteikti galimybę asmenims pasisakyti. Valdžios institucijoms priimant sprendimą, kuris reikšmingai paveiks asmens interesus, tokiam asmeniui turi būti suteikta galimybė per protingą terminą ir teisėje nustatytu būdu išreikšti savo požiūrį. Pažymėtina, kad asmenų teisė būti išklaustiems Darbo reglamente (šios pažymos 7 punktas) yra įtvirtinta nustatant, kad Kariuomenės vadas asmenis priima iš anksto suderintu laiku.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2019 m. liepos 20 d. Pareiškėjas raštu (dokumentas registruotas 2019 m. liepos 22 d.) kreipėsi į Kariuomenės vadą, be kita ko, prašydamas „paskirti datą ir laiką ir priimti pokalbii“. Kariuomenės vadovybė Seimo kontrolieriui pateiktame rašte (žiūrėti šios pažymos 4.13 punktą) pripažino, kad Kariuomenės vado susitikimas su Pareiškėju *nebuvo organizuojamas* dėl didelio jo užimtumo ir galimai tapataus turinio klausimų, į kuriuos Kariuomenės vadovybė Pareiškėjui jau buvo raštu pateikusi atsakymus. Taigi nagrinėjamu atveju Kariuomenės vadovybė nesiėmė jokių Pareiškėjo priėmimo datos ir laiko derinimo veiksmų ir nepateikė jokio atsakymo į Pareiškėjo prašymą.

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl Kariuomenės vado veiksmų (neveikimo), nepaskiriant pokalbio su Pareiškėju datos ir laiko, yra pagrįsta.

Kariuomenės vadui rekomenduotina organizuoti susitikimą su Pareiškėju, jei jis vis dar šio susitikimo pageidauja, ir imtis priemonių, kad ateityje asmenų priėmimas vyktų Darbo reglamente nustatyta tvarka.

Dėl Kariuomenės pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai pateikiant teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus

13. Skunde nurodoma, kad Kariuomenė pateikė Pareiškėjui atsakymus, kurie galimai neatitinka VAI įtvirtintų reikalavimų, t. y. pateikė atsakymus ne pagal kreipimūsi turinį ir nenurodė minėtų atsakymų apskundimo tvarkos.

14. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 6 punktas), institucija nagrinėja pareiškėjo prašymą ir pareiškėjui pateikia atsakymą pagal jo turinį arba atsisako patenkinti minėtą prašymą ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos.

15. Skundo tyrimo metu nustatyta:

15.1. Pareiškėjas 2019 m. birželio 14 d. kreipėsi į KAM (adresatų sąrašė taip pat nurodydamas Kariuomenę) prašydamas *nurodyti*, koks karinis laipsnis jam buvo suteiktas, *paaikinti*, koku teisiniu pagrindu jis buvo pakeistas, ir *pateikti nuorodas* į teisės aktus, dėl kurių buvo atlikti minėti pakeitimai; *į šį Pareiškėjo kreipimąsi buvo atsakyta pagal jo turinį* 2019 m. liepos 17 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštu Nr. S-886, *nurodant*, kad 1998 m. lapkričio 28 d. Pareiškėjui buvo suteiktas eilinio laipsnis, o 1999 m. rugsėjo 13 d. – grandinio laipsnis, *paaikinant*, kad 2011 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 2, 8, 10, 10-1, 13, 21, 22, 23, 28, 29, 32-1, 34, 35, 36, 37, 38, 43, 44, 48, 49, 50, 54, 55, 59, 60, 61, 61-1, 63, 64, 65, 68, 69 straipsnių pakeitimo ir jo papildymo 32-2 straipsniu įstatymas (toliau vadinama ir – Įstatymas), kuriuo buvo pakeisti nekarininkų laipsnių pavadinimai, *pažymint*, kad karinių laipsnių hierarchija nepasikeitė (po Įstatymo priėmimo Pareiškėjo turimas karininko laipsnis netapo žemesniu), *pateikiant nuorodą* į Teisės aktų registrą, kuriame galima rasti minėtą teisės aktą;

15.2. Pareiškėjas 2019 m. liepos 17 d. kreipėsi į KAM (adresatų sąrašė taip pat nurodydamas Kariuomenę) *prašydamas pateikti tikslesnę nuorodą* į Įstatymą; *į šį Pareiškėjo kreipimąsi buvo atsakyta pagal jo turinį* 2019 m. liepos 23 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštu Nr. S-911, *pateikiant prašomą nuorodą* (žiūrėti šios pažymos 4.4 punktą);

15.3. Pareiškėjas 2019 m. liepos 20 d. raštu (dokumentas registruotas 2019 m. liepos 22 d.) kreipėsi į Kariuomenės vadą prašydamas „1. [...] užtikrinti kariuomenės tvarką ir *atstatyti atimtą iš manęs karinį grandinio laipsnį*. 2. [...] *atlikti pakartotinį kompetentingą psichiatrinį vertinimą* Vilniuje“; *į šį Pareiškėjo kreipimąsi buvo atsakyta* 2019 m. liepos 28 d. Kariuomenės raštu Nr. KVS-246;

15.3.1. minėtame rašte nurodoma, kad į klausimus, susijusius su Įstatymo taikymu, pervadinant Pareiškėjo karinį laipsnį, buvo atsakyta, todėl jie pakartotinai nebus nagrinėjami (šios pažymos 4.6 punktą); *šioje pažymoje Seimo kontrolierius konstatavo, kad 2019 m. liepos 17 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštu Nr. S-886 ir 2019 m. liepos 23 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštu Nr. S-911 Pareiškėjui buvo pateikta visa jį dominanti informacija, susijusi su Pareiškėjo turimu kariniu laipsniu, ir buvo paaikinta, kad Įstatymu yra pakeičiamas tik jo turimo karinio laipsnio pavadinimas, o visa kita lieka nepakitę (t. y. nėra reikalinga Pareiškėjui grąžinti jo karinio laipsnio, nes jis nebuvo iš jo atimtas ar pakeistas į žemesnį)*; dėl šios priežasties vertintina, kad *Kariuomenės vadovybė pagrįstai ir tinkamai vadovavosi* VAĮ 14 straipsnio 5 dalies 4 punkto nuostatomis, kuriose nustatyta, kad asmens kreipimasis gali būti nenagrinėjamas, jeigu paaikėja, jog tuo pačiu klausimu atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų faktinių duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą, *bei priėmė sprendimą pakartotinai nenagrinėti Pareiškėjo kreipimosi, susijusio su jam suteikto karinio laipsnio pavadinimo pakeitimu*;

15.3.2. *į Pareiškėjo klausimą dėl pakartotinio psichikos sveikatos vertinimo buvo atsakyta pagal jo turinį*, 2019 m. liepos 28 d. Kariuomenės rašte Nr. KVS-246 paaikinant, kad pagal nustatytą teisinį reglamentavimą karinės medicinos ekspertizė atliekama pakartotinai, kai iš sveikatos priežiūros ar kitų įstaigų gaunama papildomos informacijos apie asmens sveikatos būklę, kuriam karinė medicinos ekspertizė yra atlikta, ir nauja informacija gali turėti įtakos asmens tinkamumo tarnybai nustatymui, tačiau tokios informacijos apie Pareiškėjo sveikatos būklę nebuvo gauta, todėl teisinio pagrindo pakartotinai vertinti jo sveikatos būklę nėra;

15.4. Pareiškėjas 2019 m. liepos 29 d. elektroniniu paštu kreipėsi į KAM (adresatų sąrašė taip pat nurodydamas Kariuomenę) prašydamas paaikinti aplinkybes, susijusias su jam suteikto karinio laipsnio pavadinimo pakeitimu, bei Kariuomenės raštų apskundimo tvarką; *į šį Pareiškėjo kreipimąsi buvo atsakyta* 2019 m. rugpjūčio 6 d. Kariuomenės Gynybos štabo raštu Nr. S-967;

15.4.1. kaip šioje pažymoje jau pabrėžė Seimo kontrolierius (šios pažymos 15.3.1 punktas), 2019 m. rugpjūčio 6 d. rašte Nr. S-967 pagrįstai nurodoma, kad vadovaujantis VAI 14 straipsnio 5 dalies 4 punktu klausimai dėl Pareiškėjui suteikto karinio laipsnio pavadinimo pakeitimo nebus pakartotinai nagrinėjami, nes į juos buvo atsakyta 2019 m. liepos 17 d. raštu Nr. S-886, 2019 m. liepos 23 d. raštu Nr. S-911 ir 2019 m. liepos 28 d. raštu Nr. KVS-246;

15.4.2. į Pareiškėjo klausimą dėl Kariuomenės raštų apskundimo tvarkos *minėtame rašte buvo atsakyta pagal kreipimosi turinį, t. y., informuojant Pareiškėją, kad jis turi teisę valstybės institucijų ar jų pareigūnų veiksmus skųsti Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka;*

15.4.3. atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjas teisingai pastebi, jog 2019 m. rugpjūčio 6 d. rašte Nr. S-967 pateikiama netiksli nuoroda į Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą; joje yra padaryta rašymo apsirikimo klaida; teisinga nuoroda yra <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.67B5099C5848/asr>; vis dėlto vertintina, kad šis rašymo apsirikimas neturėjo esminės įtakos Pareiškėjo teisėms.

16. Iš Skundo turinio nustatyta, kad Pareiškėjas kelia klausimą, dėl kokių priežasčių Kariuomenės vadovybės raštuose nėra nurodoma jų apskundimo tvarka.

Pagal galiojančias teisės aktų nuostatas (šios pažymos 6.4 punktas) *atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką*, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.

Nagrinėjamu atveju Kariuomenės vadovybės raštais nebuvo atsisakyta pateikti Pareiškėjo prašomą informaciją, t. y., į visus Pareiškėjo kreipimusis buvo atsakyta pagal jų turinį, todėl šiuo atveju nenurodydama apskundimo tvarkos Kariuomenės vadovybė laikėsi teisės aktų reikalavimų.

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjui pageidaujant jam buvo paaiškinta, kokiu tvarka yra skundžiami valstybės institucijų arba jų pareigūnų veiksmai (šios pažymos 15.4.2 punktas).

17. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Skundo dalis dėl Kariuomenės pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus, susijusius su Pareiškėjui suteikto karininko laipsnio pavadinimo pakeitimu, yra nepagrįsta.

Dėl KAM pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai nesilaikant asmenų aptarnavimo tvarkos

18. Skunde nurodoma, kad KAM pareigūnai neinformavo Pareiškėjo apie 2019 m. liepos 29 d. kreipimosi registravimą bei pateikė neišsamius atsakymus į 2019 m. rugpjūčio 5, 8 dienų ir 2019 m. rugsėjo 16 dienos kreipimusis.

19. Pagal Taisyklių 24 punktą, priėmus prašymą ar skundą, *asmens pageidavimu* įteikiama, o jeigu prašymas ar skundas gautas paštu arba elektroninėmis priemonėmis, *asmens pageidavimu* per 3 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo institucijoje dienos asmens nurodytu adresu arba elektroninio pašto adresu išsiunčiama Taisyklių priede nustatytos formos pažyma apie priimtus dokumentus.

20. Skundo tyrimo metu nustatyta:

20.1. Pareiškėjas 2019 m. liepos 29 d. elektroniniu paštu kreipėsi į KAM (adresatų sąrašė taip pat nurodydamas Kariuomenę) *prašydamas „priimti ir registruoti šį kreipimąsi, išnagrinėti pagal*

kompetenciją [...] ir išduoti [...] nustatytos formos pažymą apie priimtus dokumentus“ (šios pažymos 4.7 punktą); duomenų, kad šis Pareiškėjo prašymas būtų patenkintas, nėra gauta;

20.2. 2019 m. rugpjūčio 5 ir 8 dienomis Pareiškėjas kreipėsi į KAM prašydamas nurodyti aplinkybes, susijusias su jo 2019 m. liepos 29 d. kreipimosi registravimu įstaigoje (šios pažymos 4.9 punktą); į šiuos Pareiškėjo kreipimusis buvo atsakyta 2019 m. rugpjūčio 13 d. KAM raštu Nr. 12IS-97; šiame rašte nurodoma, kada gautas minėtas Pareiškėjo kreipimasis, kada jis užregistruotas, koks įstaigos darbuotojas jį priėmė, kada ir koku raštu į jį buvo atsakyta (šios pažymos 4.10 punktą), *tačiau neatsakoma į klausimą, ar Pareiškėjui buvo išsiųsta Taisyklių 24 punkte nurodyta pažyma apie priimtus dokumentus; jei taip, tai kada;*

20.3. negavęs atsakymo į savo klausimą, Pareiškėjas 2019 m. rugsėjo 16 d. kreipėsi į KAM prašydamas pakartotinai įvertinti, ar KAM laikėsi Taisyklių 24 punkto nuostatų, paaiškinti, kodėl KAM raštuose nenurodoma, į kokį kreipimąsi yra atsakoma; į šį Pareiškėjo kreipimąsi buvo atsakyta KAM 2019 m. rugsėjo 25 d. raštu Nr. 12-01-1486; šiame rašte *paaiškinama*, kad KAM visais atvejais nurodo, į kokį kreipimąsi atsako, t. y. kiekviename KAM rašte yra nurodoma asmens kreipimosi, į kurį yra atsakoma, data, tačiau *vėl nėra atsakoma į Pareiškėjo klausimą dėl Taisyklių 24 punkto nuostatų laikymosi.*

21. Šio tyrimo metu nustatytos ir šios pažymos 19 punkte nurodytos aplinkybės leidžia teigti, kad Pareiškėjas nebuvo informuotas apie 2019 m. liepos 29 d. kreipimosi registravimą KAM Taisyklių 24 punkte nurodyta pažyma apie priimtus dokumentus, nors jis to pageidavo, ir Pareiškėjui nebuvo išsamiai atsakyta į 2019 m. rugpjūčio 5, 8 dienų ir 2019 m. rugsėjo 16 dienos kreipimusis, t. y. nebuvo paaiškinta, dėl kokių priežasčių minėtas dokumentas jam nebuvo pateiktas.

22. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl KAM pareigūnų veiksmų (neveikimo) nesilaikant asmenų aptarnavimo tvarkos yra pagrįsta.

Krašto apsaugos ministrui Raimundui Karobliui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje:

22.1. pareiškėjai apie jų kreipimąsi registravimą KAM būtų informuojami Taisyklių 24 punkte nurodyta pažyma apie priimtus dokumentus, jeigu jie to pageidauja;

22.2. pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas kreipimesi nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams teikiami atsakymai būtų *išsamūs*, pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

23. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl Kariuomenės vado veiksmų (neveikimo) nepaskiriant pokalbio su Pareiškėju datos ir laiko pripažinti pagrįsta.

24. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl Kariuomenės pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai pateikiant teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus atmesti.

25. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl KAM pareigūnų veiksmų (neveikimo) nesilaikant asmenų aptarnavimo tvarkos pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

26. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministrui Raimundui Karobliui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje:

26.1. pareiškėjai apie jų kreipimąsi registravimą KAM būtų informuojami Taisyklių 24 punkte nurodyta pažyma apie priimtus dokumentus, jeigu jie to pageidauja;

26.2. pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas kreipimesi nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams teikiami atsakymai būtų *išsamūs*, pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis.

27. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Kariuomenės vadui Generolui leitenantui Valdemarui Rupšiui rekomenduotina:

27.1. organizuoti susitikimą su Pareiškėju, jeigu jis vis dar pageidauja šio susitikimo;

27.2. imtis priemonių, kad ateityje asmenų priėmimas vyktų Darbo reglamente nustatyta tvarka.

28. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas